

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

**Отчет за работата на Агенцията
за българите в чужбина**

София, 1994 година

Въпреки, че Агенцията за българите в Чужбина започна да действа нормално едва след гласуването на нейния бюджет и попълването на щата ѝ, можем да отбележим със задоволство, че свършената за тези шест месеца работа не е малко и е дала някои насърчаващи резултати. За да не претрупваме отчета ни с общи положения и пожелания, ще се спрем в сбита форма само на фактите свидетелстващи за реално осъществени начинания.

Изложението ще се стреми да спазва хронологичен ред. Първото значително и представително събитие, в което Агенцията взе най-дейно участие бе честването на 135 годишнината от Болградската гимназия в Украйна. По този повод бе издаден вестник "135 години Болградска гимназия" и организирано пътуване за цялата българска делегация. Председателят на Агенцията бе избран за член на инициативния комитет за възстановяване на българския характер на гимназията. Предвид трудности от битов и организационен характер, сключване на споразумение между Украйна и България за бъдещия статут на гимназията, уреждане на проблемите за помещения и пр. реалното възстановяване на гимназията не може да се очаква преди година-две и твърде много зависи от местните власти. Агенцията установи най-тесни връзки с дружеството на бесарабските българи "Св. Кирил и Методи" и неговия председател господин Николай Тодоров.

Поддържането на културния живот на българите и задоволяването на тяхните духовни потребности, не е по материалните възможности на Агенцията, за това ние се обърнахме към фондацията "Св.Св Кирил и Методи", ДОО Фонд "13 века България", Българската национална телевизия и Българското национално радио, Комисии при Народното събрание и Св. Синод на Българската православна църква. С оглед реставрацията на храма "Св.Преображение" АБЧ командирова специалист-реставратор, който пребивава в Болград и направи съответно заключение за състоянието на стенописите и работата по реставрирането им. С тези заключения се запознават Министерството на културата и Управата в гр. Болград. За нормална реставрация на стенописите в храма са необходими по груба оценка около милион и половина лева български пари и при настоящето положение Агенцията почти не вижда възможност тези средства да бъдат осигурени от българска страна, още повече църквата не е българска собственост. В Каменка на около двадесет и пет километра от Болград ще се строи нова българска църква. Агенцията командирова архитект Тулешков като консултант на местната управа. Той ще изготви и идейният проект безвъзмездно. За техническото проектиране ще бъдат необходими средства, които ще се

търсят от спонсори, а парите за самото строителство вече са събрани. В град Одеса наскоро бе създадена Асоциация на българските дружества в Украйна включваща дружеството "Св.СВ Кирил и Методи", дружеството в Запорожие, дружеството "Възраждане" в Крим, дружеството в Бердянск, в с. Благоево, в г.Харков, Българският културен център в Измаил. За председател на тази асоциация е избран господин Фьодор Каражеков. На учредителното заседание на асоциацията присъства и представител на Агенцията за българите в чужбина. Поддържа се тясна връзка с Българското посолство в Киев и Българското консулство в Одеса. Дължим да отбележим, че в тяхно лице срещаме разбиране и сътрудничество, а Генералният консул в Одеса, госпожа Джамджиева, ни е оказвала неоченима помощ и услуги. Агенцията започна да изпраща редовно, за сега един път седмично, вестници, списания и други издания на най-важните български културни средища. Като се съобрази с обстоятелството, че българите в държавите от ОНД са най-многобройната общност в Европа и връзките с тях не са били поддържани достатъчно в продължение на десетилетия, Агенцията за българите в чужбина свика през месец септември съвместно заседание на всички държавни ведомства, които имат отношение към проблемите на нашите сънародници в странство: Министерство на външните работи, Министерство на културата, Министерство на науката и образованието Фонд 13 века. На това заседание бяха разпределени задълженията, които отделните ведомства би трябвало да поемат по отношение на българите в ОНД. През изтеклата година Агенцията на два пъти изпрати литература, учебници, тетрадки и видео касети с български филми в Молдова - Паркани и Тараклия.

Във връзка с информационната дейност ние преценяваме като извънредно важна възможността за получаване от нашите сънародници на радио и телевизионни програми от България.

За целта беше проведена среща с представители на ръководството на Българската национална телевизия, Българското национално радио и Комитета по пощите и далекосъобщенията. От страна на Агенцията бяха поставени изисквания, които могат да намерят макар и компромисно решение, чрез изпращане на готови телевизионни продукти до съответните телевизионни станции в Украйна и Молдова. Те от своя страна ще ги препредават за българското население. Всичко това се улеснява от подписана спогодба между България и Молдова и България и Украйна още през 1992 година. Уреден е по принцип въпросът за създаване на местна радио-релейна станция във Болград, за която Българското радио достави безвъзмездно необходимата апаратура. Българската Национална Телевизия смята, че е пряко силите ѝ увеличаване на мощностите на телевизионните ни препредаватели така че да се покрият площи от Украйна и Молдова населени предимно с българи,

като намира за единствено възможно изпращането на готови телевизионни продукти до съответните телевизионни станции. Становището по този въпрос на Комитета по пощи и далекосъобщения е следното: За пренасянето на български радио и телевизионни програми съществува техническа възможност, като се осигури радиофоничен канал през Букурещ до Кишинев и Киев. Това трябва да стане със съгласието и участието на администрацията по съобщенията, като българската страна има възможности да го осигури до Букурещ, а Молдова и Украйна, съответно до Кишинев и Киев. Подобно пренасяне на радио и телесигналите изисква осигуряването на съответни финасови средства. Самото пренасяне на сигнала трябва да се извърши от "Българска телекомуникационна компания" - ЕАД.

През месец ноември 1993 година бе изпратена хуманитарна помощ за кримските българи, чрез дружеството "Възраждане". Бяха събрани лекарства на стойност над двеста и петдесет хиляди лева от български фармацевтични фирми и посредством съдействието на консулството ни в Одеса те би трябвало да достигнат до своите адресати. Срегнахме се с господата Владимир Иванов - началник отдел Националности към Държавния департамент по националните въпроси в република Молдова и кметът на село Колибабовка, господин Димитрий Волков. През месец декември бе проведена среща с председателя на дружество "Възраждане" и депутат от Крим - Георги Каражов. Бе потвърдено от него лично, че информацията появила се в българската преса за някакво трагично състояние на българите в Крим завръщащи се от Таджикистан и други места, където са били разселени от Сталин, е изопачена и изобщо не отговаря на действителността. АБЧ положи грижи за нашите сънародници преселници от Таджикистан и намиращи се в Узунджово, като успяхме да издействаме от БДЖ значителна отстъпка при превозите на тяхните багажи пристигащи от ОНД. Един от основните проблеми, които занимава Агенцията за българите в чужбина е състоянието на българските църкви и изобщо на християнските ни общности в странство. В това отношение поради настоящето състояние на Св. Синод и решението българските църкви в чужбина да минат на самоиздръжка, ние срещаме големи затруднения. В чужбина навсякъде има нужда от български свещенници, но съществуват редица нерешени въпроси, които пречат на обновяването на църковния живот. Агенцията проведе няколко разговора с архимандрит Гавраил, епископ Неофит и господин Христо Матанов. За сега създаването на българска епархия в Украйна среща големи трудности и изглежда почти неосъществимо, обмисля се въпросът за делегиране на духовник от по-висш сан като представител на Българската православна църква. Неговото присъствие би имало важно значение за цялостната ни национална политика свързана

с нашата християнска религия.

Служители на Агенцията посетиха последователно Словакия, Чехия, Румъния, Унгария, Австрия, Германия, Македония, Западните покрайнини, Турция. Навсякъде бяха установени контакти с представители на българските дружества, проведени срещи с български общности, проучени възможностите за бъдещо сътрудничество, като в това отношение Агенцията вече разполага с достатъчно информация. Ръководители на български дружества от всички изброени държави посетиха и нашата Агенция през отчетния период, така че може да се смята, че първите съществени стъпки към сътрудничество и близост са направени успешно. От особено значение беше уреждането на въпроса с българското училище в Будапеща, което имаше опасност да остане без персонал и поради това да престане да работи. Но след нашето настояване и добро желание от страна на Министерството на образованието и науката, въпросът е решен. В подобно положение се намира и училището във Виена, но и там усилията от страна на посолството дават резултат.

Както вече нееднократно сме уведомявали в Румъния, където бяхме на едноседмично посещение и обиколихме много населени с българи места във Влашко и Банат, съществуват противоречия между дружествата или по-скоро между ръководителите на дружествата в Банат и Букурещ. Без да вземаме страна, не ни се иска да подценяваме значението на дружество "Братство" в Букурещ, тъй като то е в състояние, или поне има намерение, да обедини над сто и петдесет хиляди българи във Влашко, докато българите в Банат не надвишават десет хиляди души. Агенцията успя да заснеме два документални филма за българите в Румъния - единият за българските общности, а вторият за българските християни, църкви, в тази страна. Известно е, че банатчани са католици. И двата филма се излъчват по БНТ. Необходимо е да се подчертае, че в Румъния ние бяхме изключително добре посрещнати и подпомогнати от служителите в Посолството и Консулския отдел и специално от господин Георги Петров. Трябва да бъде известно, че депутатът представляващ българската малцинствена група в румънския парламент, господин Карол Иванчов, също плаща данък на местни, за да не кажа лични интереси. Той се опитва да се намеси в работата на комисията, която подбира кандидати за следване в България, обсажда Министерството на образованието и науката, досажда на редица държавни служители, а отношението към него и в самата Румъния е доста противоречиво.

Далеч по-стабилни са нещата в Унгария, където българското дружество работи усилено, притежава добра материална база, издава списание "Хемус", на което ние по отношение на качество на хартия и печат можем да завиждаме. Унгарският посланик у нас също проявява жив интерес

към работата на Агенцията и вече имахме няколко срещи с него, Унгарският културен център уреди вечер на списание "Хемус", като за целта в България пристигна председателят на дружеството, господин Тошо Дончев. Беше дори уредена среща с господин Президента Желев. Предстои обмяна на специалисти от Агенцията за българите в чужбина и сродното учреждение в Унгария, която ще се осъществи в началото на следващата година. Представители на Агенцията за българите в чужбина участваха в среща на германо-българските дружества. Тя се състоя през месец октомври в град Есен. Българските дружества показват признак на живот, но не може да се твърди, че състава им е многоброен. Отгоре на всичко, те проявяват стремеж към разцепление, което звучи трагикомично. Разбира се, Агенцията се отнася благосклонно към всички стари и нови дружества, другояче не би и могло да бъде. В Германия посетихме градовете Манхайм, Франкфурт, Есен, Кьолн и Бон, където по любезната покана на господин посланик Сталев, можахме да се срещнем с известните български емигранти господата Зографски от Берлин и Аладжов от Мюнхен. Основни впечатления от срещите ни и в Германия и в Австрия са неудовлетвореността от закона за българското гражданство, от статута на българските емигранти по отношение на различни правни и имотни норми съществуващи в страната ни.

Агенцията за българите в чужбина финансира изпращането в република Албания на научна етноложка група в република Албания, посетила селищата Сюзюм, Корча, Българец, Връбник, Осман чифлик, Билища, Тирана, Дурас, Берат, Елбасан, Либражде, Клепе и Стеблево. Картината на българското население в тази държава е печална и угнетяваща. Българското самосъзнание е все още запазено, но то е застрашено от македонизация. В това отношение новосъздадената държава не жали средства, въпреки, че едва ли е в по-добро икономическо състояние от Република България, а гръцката православна църква пък от своя страна се опитва да наложи себе си на християните в Албания. Хората се нуждаят от български църковни книги, български икони /Енвер Ходжа се е постарал да унищожи всяка религиозна реликва/ българо-албански разговорник, детски книги, лекарства и пр. Агенцията и други ведомства изпращат помощ на българите в Албания, но тя в никакъв случай не може да се възприеме като достатъчна. Прогнозата ни за тази българска общност не е обнадеждаваща, освен ако не се вземат решителни мерки, които естествено са свързани със средства. Необходимо е Министерството на науката и образованието да има друг подход към българите от Албания, които искат да учат в България. Очевидно е, че познанията на тези млади хора по български език не отговаря на изискванията и четиридесет и пет дневния курс за подготовка не е достатъчен. Следователно те или трябва да се обучават на държавни разности

по-дълго време, или да бъдат приемани без необходимата езикова подготовка с надеждата, че ще я получат по време на обучението си в България.

Няма съмнение, че най-болезнени са проблемите ни свързани с Република Македония. Независимо от обстоятелството, че там живеят според историята, етнологията, лингвистиката, над милион и триста хиляди българи, при последното преброяване за българи са се обявили само хиляда и петстотин души. Този факт се нуждае от анализ и тълкуване излизащи от рамките на настоящето изложение. Отношението ни към република Македония е едно от най-важните страни на цялата ни национална политика и все пак тя не може да не зависи от самосъзнанието на българите в този край на света. Трябва да бъдем наясно, че то не е изявено съвсем открито, понякога е раздвоено, подтиснато, колебливо. И въпреки това за сега броят на хората, особено сред младите, които се определят като македонци, отделна нация, отделен народ, е вече достатъчно голям, за да не се съобразяваме с него. Едва ли някога, най-вероятно никога, България и Македония ще бъдат една държава. Това от съвременен гледище може би вече не е и най-благоприятното разрешение на националните въжделения. Въпреки изблика на националистични и бурни сепаративни стремежи в повечето части на света изживяващи остри стопански и морални кризи, в едно по-далечно бъдеще интеграционните процеси ще си кажат отново думата и ако не във нови федерации към или отделно от създадената общност в Западна Европа, обединението ще се отрази в частично или пълно отпадане на граници, обща икономическа политика, богат културен обмен. И в това отношение нашата информация, пътуванията ни в Македония, сведенията от българското консулство, общуването с интелектуалци от тази страна, ни дават основания да мислим, че незабавно трябва да се заемем с максимално увеличаване на културния обмен и създаване на трайни икономически връзки. Какво в това отношение е сторено. Както е известно вестник "Континент" е единственият български всекидневник, който достига до Македония и то само до Скопие. Агенцията ще окаже съдействие, като поеме част от разноските, този вестник да се разпространява и в още няколко града на републиката. Въпреки, че наши приятели от Македония се оплакват, че в "Континент" се прокрадват доста просръбски материали, които не предизвикват възторг сред населението. И все пак "Континент" не е достатъчен. Съществува реална възможност в Македония и в България да се разкрият щандове за продажба съответно на българска и македонска литература. Агенцията е получила принципното съгласие на няколко книжарници в столицата, които са готови да се нагърбят с такава задача. Струва ни се, че подобни, конкретни споразумения трябва да бъдат подготвени и предложени за одобрение от двете държави, след създаването на Българско посолство

в Скопие. Още по-важно, може би съдбоносно е икономическото ни сътрудничество с Македония. В настоящия момент условията са крайно благоприятни да се направят някои инвестиции и всяко забавяне от наша страна, ще бъде просто фатално. В Македония има твърде много сръбски капитали, твърде голямо сръбско присъствие, докато българското е просто в подсъзнанието, така че ако искаме наистина да постигнем нещо в тази насока са необходими спешни и решителни стъпки от наша страна. За да не бъдем голословни ще си послужим само с един пример. През тази учебна година за студенти от Македония се отпуснати от нашата държава 20 стипендии! Докато воюваща и бедстваща Сърбия е отпуснала 600. Самото правителство на Македония е осигурило 1000 стипендии за македонски студенти, които да се обучават в Сърбия главно по специалности незастъпени в съществуващите висши учебни заведения на страната.

За да се изяснят обстоятелствата около положението на българската колония и българските имоти, в Истанбул и Одрин бяха изпратени един икономист и един специалист от Агенцията, които ни осведомяват за следното: От всичките ни имоти в най-добро състояние се намира Екзархията, тя се нуждае от малки вътрешни поправки. Съществува султански ферман, които отреждал правото на строеж. Църквата "Свети Стефан" построена през 1900 година от австрийската фирма "Вагнер". През 1991 година е направен външен ремонт и боядисване. Възстановени са металната ограда и решетките на прозорците. Необходимо е вътрешно реставриране на църквата, някои поправки на покрива, но тези поправки не са от спасителен характер. Българското училище е било застроено на площ от около 1200 кв. метра с малък двор. От 1972 година то е престанало да функционира. На 14 и 15 август 1993 година започналото да се руши здание е било съборено от Общината. Официални обяснения от страна на кметството не са получени в Българското консулство. На среща с господин Трохаров от МВНР, временно управляващият Посолството на Турция у нас е заявил: "Въпросният недвижим имот, който неофициално се споменава като Българско училище, освен името си, няма нищо общо с България." Метохът е сграда с изключителна културна и историческа стойност. Построена е през 1851 година. Днес сградата се намира в тежко състояние. Покривът тече на няколко места, фасадата се руши, дограмата и металните решетки на прозорците са изгнили. Църква "Свети Георги" в Одрин. Построена през 1880 година в квартал компактно населен навремето с българи. В момента се намира в тежко състояние. Църква "Св. св. Константин и Елена" - Одрин. Сградата е развалина. През 1970 година е пропаднал част от покривът и част от северната стена. Днес покрив почти не съществува, а стените продължават да се рушат. С Решение 469 от 12 ноември 1992 година от приходите на Генералното консулство се предоставят до 300 хиляди

щатски долара годишно за ремонт и реставрация на училището, метоха и църквата св. Стефан и 27 хил. долара за издръжка на персонала на екзархията в Истанбул и Одрин." Със заповед от 22 септември 1993 година е започнало изплащането на месечните заплати на екзархийския персонал. Не е постигнато окончателно съгласие за начина, по който да се изразходват предвидените средства за ремонт на историческите паметници. Спорът се води между Църковното настоятелство и МВнР и не е в наша компетентност. Ако съществува сериозен проблем, това е, както е известно - документите за собственост на българските имоти. Църковното настоятелство не разполага с такива и се осланя на твърде несигурния чл. 9 от султанския ферман за учредяване на Екзархията. Агенцията направи справка и консултация със видния български юрист професор Петко Венедиков, който съветва: България да защитава своите права по дипломатически път, преговори, споразумения с турските власти, тъй като юридическите възможности за доказване на собствеността ни са съмнителни и не гарантират успех. Българската общност в Турция не е многобройна. В Истанбул живеят около 600 души българи. В голямата си част цариградските българи са заможни хора. В Одрин по официални данни живее само едно българско семейство!

До края на тази година Агенцията не е направила собствено проучване за състоянието на българските турци, изселили се от България през последните години. Но сведенията ни са, че голямата част от тях са преодолели първоначалната житейска криза и са успяли да свържат двата края. За сега тази група не проявява особен интерес към България, освен евентуално обучение в нашата страна. По силно е изразено благоразположението към страната ни всред старите изселници. Сложен е въпросът дали към тези хора трябва да се води политика осигуряваща предимства, както на етническите българи в чужбина. Според закона за българското гражданство повечето от тях ги притежават по право. Освен това, ако Република България желае да печели на своя страна българските арменци и евреи, тя не може да прави разлика помежду отделните етноси. Безусловно по тези тъй деликатни неща трябва да се вземат решения на парламентарно, президентско и правителствено равнище.

Значителна беше дейността на Агенцията за българите в чужбина по отношение на нашето население в Западните покрайнини. Бяха установени най-тесни връзки с много хора от този изстрадал край, повечето, разбира се, от Съюза на демократичните българи в Югославия. Те търсят Агенцията, те се осмеляват високо да заявяват българската си принадлежност, да дават изявления пред камера и вестници. Ние успяхме да помогнем да се окаже безплатна медицинска помощ на няколко тежко болни, които бяха оперирани в Медицинска академия. Този въпрос обаче трябва

да бъде решен принципно. Необходимо е МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО ДА ПОДГОТВИ НОРМАТИВЕН АКТ, СПОРЕД КОЙТО НА СПЕШНИ СЛУЧАИ И ТЕЖКО БОЛНИ НАШИ СЪНАРОДНИЦИ ДА СЕ ОКАЗВА БЕЗПЛАТНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ. Това е наложително особено сега, когато положението в бивша Югославия е критично. Агенцията успя да събере медикаменти, които бяха изпратени като ХУМАНИТАРНА ПОМОЩ ЗА БОЛНИЦАТА В БОСИЛЕГРАД. Изпращането на такъв вид помощи, чрез Червения кръст обаче става твърде трудно, системата се задейства бавно и мъчително. Необходимо е БЪЛГАРСКИЯТ ЧЕРВЕН КРЪСТ, да потърси по-ефикасни начини за спешно изпращане на хуманитарните помощи. Освен това недопустимо е, когато например за Албания се изпраща като дарение цял автобус и лекарства, той да пътува почти празен, а служителите на Червения кръст да отказват да приемат допълнително литература, защото това не било характерно за дейността му. Общо взето Агенцията за българите в чужбина поддържа непрекъснатата връзка с нашите сънародници от Западните покрайнини и откликва бързо на нуждите им, разбира се, според възможностите ѝ. Трябва да се спомене, че със собствени средства Агенцията успя да създаде филм за Западните покрайнини, който беше излъчен два пъти по БНТ и има твърде голям отзвук, както у нас, така и в Югославия. Тук му е мястото да се каже, че отношението на нашите политици и общественици, към Западните покрайнини е нееднозначно. Някогашният националист В. Вълканов, неочаквано реши да се обяви против Демократичния съюз на българите в Югославия и направи изявления пред Югославската телевизия в защита на социалистите и тяхното отношение към българското малцинство. Той не отговори само на един единствен въпрос, ЗАЩО СПОРЕД ОФИЦИАЛНИТЕ ДАННИ ЖИЗНЕНОТО РАВНИЩЕ В ЗАПАДНИТЕ ПОКРАЙНИНИ Е ДВА ПЪТИ ПО-НИСКО ОТ СРЕДНОТО В СЪРБИЯ? Ние не смятаме, че ДСБЮ е единствената организация, с която трябва да се поддържат връзки, нямаме право да делим нашите сънародници по каквито и да са признаци, истината е, обаче, че голяма част от населението в босилеградско и царибродско е с конформистки настроения, нещо съвсем естествено и обяснимо, още повече, като се има предвид и съдбата му в продължение на повече от седемдесет години. На членовете на ДСБЮ не се гледа с добри очи от местните власти, но те са хората, които високо и ясно заявяват българското си самосъзнание, настояват за българско културно възмогане, протестират срещу символичното изучаване на българския език и доколкото с нищо не нарушават законите в Югославия, ние би следвало да ги подкрепяме. Непосредствено преди Нова година властите в Югославия въведоха ново ограничение засягащо и нашите сънародници с изискването да се заплаща такса от всеки, който напуска границите на Югославия

/10 германски марки на човек и 30 за лека кола/ тази сума е прекомерно висока. Средната МЕСЕЧНА заплата в този край е 2-3 НЕМСКИ МАРКИ и това всъщност прави невъзможно идването в България на осиромашалите ни сънародници. Тази мярка засяга и учащите се в България младежи - студенти и ученици. Агенцията не е в състояние да предприеме нищо против едно правителствено решение на друга държава, но все пак се надяваме, че е възможно Външно министерство да окаже някакво дипломатическо въздействие за смекчаване на този дефакто режим на забрана.

В Канада живеят около 120 хиляди българи, като основната част от тях е съсредоточена в град Торонто. Същественото за тях е, че в тази част на света се смесват понятията българин и македонец. По-големият процент от тези хора произхождат от Вардарска и Егейска Македония и се наричат македонци. Това самоопределение не съвпада изцяло с представите ни за македонизма, но съществува така наречената "проскопска" група, която е многобройна. Тази група е поддържана от една мощна пропаганда имаща главно сръбски произход. Разходвани са много средства в продължение на десетилетия и е твърде трудно да се очаква в скоро време да настъпи някаква промяна в самосъзнанието на тези хора. Съществува и прогръцка ориентация всред "македонците" и тя засяга поне една четвърт от тях. В това отношение и Гърция не е останала бездейна, нито пък е жалила средства. Създадено е гръцко училище и са откупени часове за радио и телевизионни време. Хората с българско самосъзнание до настоящия момент не са водили достатъчно деен и организиран културен живот. Въпреки това могат да се посочат следните до скоро действали дружества: Българо-македонско културно-просветно дружество "Христо Ботев" в Торонто, "Канадско-българско дружество" в Торонто, Македонска просветна организация "Любен Димитров" към църквата "Св. Георги" в Торонто, МПО "Победа", "Правда" към църквата "Св. Св. Кирил и Методи" - Торонто, "Квебек-България" - в Монреал, Канадско-българско дружество в Калгари, към тях можем да прибавим и канадския клон на Българския Национален Фронт. През 1993 година е създадено ново българо-канадско дружество, чийто председател е господин Данаил Дамов. То има амбиции да се разгърне в рамките на цялата страна, като се опита да обедини цялата българска общност. Ръководството на това дружество се състои от хора с престиж като Игнат Канев, Ирена Маркова, Соня Алексиева, Валтер Дарке, Йордан Димов и други. Агенцията установи активни връзки с тях и бяха преначертани насоките на бъдещата съвместна дейност. Проучват се възможностите за взаимодействие с канадската "многокултурна програма", по силата на която се отпускат средства за културния живот на отделните общности. Дружеството е откупило радио

време за излъчване емисии на български. Според антрополога професор Балъкчиев, който е прекарал много години в Канада, сега е времето, когато може да се развие от българската общност голяма културна активност за да привлече към себе си много от хората с "проскопска" ориентация. Трябва да се изтъкне, че войната в Югославия значително намали престижа на Сърбия всред славянското население отвъд океана, а поради липса на средства сърбите не са в състояние да водят предишната си мощна пропаганда. Отдалечеността на Канада и извънредно скъпите пътни и пощенски разноски не ни позволяват да действваме достатъчно резултатно във тази страна. Агенцията е изпратила тридесет книжки от първия брой на нейното списание "Ек" и търси възможност да използва Авиокомпанията "Балкан" за помощ в тази насока.

Създаването на връзки с българските емигранти в САЩ е една от най-важните и същевременно трудни задачи на Агенцията за българите в чужбина. Над сто хиляди души българи, живеят пръснати из целите щати, почти не поддържат контакти по-между си, нямат, с малки изключения, създадени културни организации, не са обединени от църквите, в политическо отношение между тях царява разединение или безразличие към политическите събития в България. Тези които проявяват интерес към политическия живот у нас, както вече сме напомняли са разделени на две групи "царисти" и "земерелци" и са предимно от средите на по-старата емиграция. Излишно е да се напомни, че "царистите" не са категорично убедени в добродетелите на монархическата институция, а по-скоро изразяват своето отрицание към някогашния комунистически строй, обединявайки се около символ на неговата противоположност, за какъвто се приеме цар Симеон II. "Земерелците", както може да се допусне, също не са единни. По-голямата част са били поддръжници на Г. М. Димитров, но има и такива, които го отричат и не желаят да се отъждествяват с него. Най-новата емиграция е преимуществено с отявлени антикомунистически убеждения, но част от нея си остава апатично настроена към политическите промени у нас. Така например при проведените избори за президент на България, в които са участвали наши сънародници, почти във всички градове където е било проведено гласуване резултатите са съкрушителни в полза на господин Желев над деветдесет процента, единствено във Вашингтон този процент е забележимо по-нисък, което се обяснява с настроенията на официалните български представителства там.

Опитите за обединяване на българската емиграция в Щатите за сега не могат да доведат до забележими резултати, съществуват едва десетина по-активно действащи дружества, а Православната църква, която в днешния ден може да бъде единственото свързващо звено не оправдава предназначението си. И там има разединение, недоверие, съмнения, че доскоро действащите

свещенници са били пратеници на бившия режим, обстоятелство което дори и да може да се оспори, не променя нещата. Светият Синод практически отказва да се занимава с църквите ни в чужбина и християнските ни общности са оставени на самосебе си. Агенцията за българите в чужбина е успяла да създаде връзки с някои наши по-видни интелектуалци и бизнесмени, като господин Иван Иванов, професор в Ню-Йорк, Васил Златарски във Вашингтон, Александър Дърводелски от Чикаго, Шефкет Чападжиев също от Чикаго, Марияна Неделчева от Боулдър Колорадо, Слав Рохлев от Хюлет-Пакард, Форт Колинс Колорадо и много други, готови по някакъв начин да помагат на българската кауза.

Българите в чужбина имат свои ИЗИСКВАНИЯ И НУЖДИ, които би трябвало да бъдат добре известни на БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО. ВЪВ ВРЪЗКА СЪС ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО, категорична е волята за ЗАКОН ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА, предложението внесено от господин Велко Вълканов е толкова общо, че се обезсмисля. Основни точки в този закон трябва да бъдат най-напред, определението БЪЛГАРИН В ЧУЖБИНА, след това принципно, дали лицата отговарящи на това определение се ползват с всички права на българските граждани, или имат известни, но ограничени права. Всичко това е свързано с извънредно много насъщни проблеми: посещение в страната, визов режим, такси, декларации за издръжка, хотелски разноски, право за закупуване движими и недвижими имоти, участие в приватизацията, инвестиции и пр. Като се има предвид скоростта, с която се приемат законите от Народното събрание в близкото бъдеще не може да се очаква появата на подобен закон. Ето защо това което е по силите на Министерския съвет е някои налагащи се НЕОТЛОЖНИ, промени в ПРАВИЛНИКА за приложение на ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКОТО ГРАЖДАНСТВО, свързани преди всичко с намаляване на срока за получаване на българско гражданство и намаляване на таксите заплащани при придобиването му. ПО ЗАПОВЕД НА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ Р-57 от 1 ноември, 1993 г., бе свикана МЕЖДУВЕДОМСТВЕНА КОМИСИЯ която предложи изменения на ПРАВИЛНИКА и в този дух Представителите на МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРАВОСЪДИЕТО се наеха да подготвят съответните текстове. До днешна дата, тези текстове не са се появили, независимо от срещата между Президента доктор Желев, господин Корнажев, господин Павлин Неделчев и Председателя на Агенцията, в която от страна на Министър Корнажев, бе поет ангажимента тези промени да се направят незабавно.

По силите на Министерския съвет е също така въвеждане на някои облекчения във визовия режим, временното пребиваване в страната, покани и декларации за издръжка, както и облекчения при

влизане в Република България. Трябва да Ви уверим, че по тези именно неща ВСЕКИДНЕВНО в Агенцията се получават искания, молби и настоявания. Неясният статут на българите в чужбина, усещането за дискриминиране, което се създава у тях при третирането им като чужденци, разнородното отношение спрямо тях от страна на различните ведомства, МВР, МВнР, Министерство на финансите, Министерство на правосъдието, Митници, Гранични пропускателни пунктове, всичко това не подпомага идеята, тези хора да бъдат спечелени, за да отстояват българщината, където и да се по света. За съжаление повечето от тях са вън от компетентността и правомощията на Агенцията. Те зависят от добрата воля на други органи, която често се ограничава от чисто ведомствени интереси. Такова отношение към проблема е недопустимо и то до голяма степен обезсилва и обезсмисля намеренията на Правителство, Президентство, Народно събрание. 1993 година бе трудна и понякога мъчителна за нашата Агенция, но все пак можем да кажем, че вече такава институция съществува, действа, създава и поддържа връзки, спечелила си е и приятели всред българите в чужбина, изпраща редовно вестници, списания, книги, видеоматериали, опитва да се удовлетвори всяка потребност на нашите сънародници, която е по възможностите ѝ, издава собствено списание, създава филми и постепенно започва да създава свой авторитет. Ние няма да завършим с това, че бюджетът ни е недостатъчен, това е априорно известно, и въпреки твърдението, че "българин се става со пари", което за съжаление е близо до истината, ще се помъчим и с това което държавата е решила да отдели от средствата си, да продължим да съществуваме и работим.

София, 6 януари 1994 година

Председател:

Георги Данаилов